

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-165 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-53/1358-483
Karar Tarihi : 18.10.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY
Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Selvi KOCABAY, Gülçin DERE, Bahar ERSOY

C. BAŞVURAN : Onur Marble Co. (Mehmet ÇOBANOĞLU)
Kapıçayı Mevkii Finike Antalya

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Ortadoğu Antalya Liman İşletmeleri A.Ş.
Firuzköy Yolu No:21 34320 Avcılar/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Ortadoğu Antalya Liman İşletmeleri A.Ş. (Ortadoğu A.Ş.) tarafından Antalya Limanı'nda, konteyner yükleme hizmeti alan firmaların lashing hizmetini tek bir firmadan almaya zorlandığı, bu şekilde lashing hizmeti sunan firmalar arasındaki rekabetin ortadan kaldırıldığı ve söz konusu hizmette aşırı fiyat uygulandığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvuruda, merkezi Antalya Finike'de bulunan teşebbüsün 14 yıldır mermer ihracatı yaptığı ve ihracat için Antalya Limanı'nı kullandığı ifade edilmiş; blok ve kasalı mermer ürünlerinin konteynerlere yüklenerek ihraç edildiği, konteyner içinde hasarları önlemek için ahşap kasalarla bağlama ve sağlamlaştırma işlemi yapıldığı ve bu işleme "lashing" adı verildiği belirtilmiştir. Başvuruda, daha önce bölgede yer alan ve lashing hizmeti veren firmalar arasında özgürce seçim yapılarak, bu hizmetin satın alındığı; ancak hâlihazırda Antalya Limanı'nın işleticisi olan Ortadoğu A.Ş. tarafından lashing hizmetinin tek bir firmaya verildiği ve bu şekilde lashing hizmeti sunan firmalar arasındaki rekabetin ortadan kaldırıldığı öne sürülmüş, bu hizmete ilişkin bedelin Ortadoğu A.Ş. tarafından fatura edildiği ve hizmetin fiyatının arttığı ifade edilmiştir. Başvuruda son olarak, söz konusu teşebbüsün lashing hizmetini tekeline aldığı, hizmeti bir firmadan ucuza alarak, daha yüksek bir fiyatla fatura ettiği ileri sürülmüş ve konunun incelenmesi talep edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 23.5.2011 tarih ve 3928 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 07.07.2011 tarih ve 2011-4-165/İİ-11-385.SK sayılı İlk İnceleme Raporu, 03.08.2011 tarih ve 11-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 11-44/1002-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen, 12.10.2011 tarih ve 2011-4-165/ÖA-11-385.SK sayılı Önaraştırma Raporu, 17.10.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-110.02.02/501 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-53 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

11-53/1358-483

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Ortadoğu A.Ş. tarafından 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilmediği; bu çerçevede 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

50 I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Şikâyet başvurusunun konusunu, liman hizmetleri kapsamında, mermer blokların konteynerlere yüklenmesi sırasında gerçekleştirilen, yüklerin konteyner içerisinde kaymasını önlemek amacıyla yapılan konteyner içi yük sabitlemesi ve sağlamlaştırılması işlemi, bir başka adıyla lashing hizmetleri oluşturmaktadır. Bu çerçevede dosya kapsamında ilgili ürün pazarı "konteyner içi yüklerin sabitlenmesi (lashing) hizmetleri pazarı" olarak tespit edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Antalya Limanı'nın, ağırlıklı olarak hinterland trafiğine hizmet eden bir liman olduğu göz önüne alınarak; dosya konusu bakımından, ilgili pazar "Batı Akdeniz Bölgesi" olarak belirlenmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Değerlendirme

60 I.2.1. Ortadoğu A.Ş. ile Yapılan Görüşme

Şirket yetkilileri görevli raportörlerle yaptıkları görüşmede, öncelikle lashing hizmeti hakkında bilgi vermişlerdir. Buna göre, lashing hizmeti bir konteynerin içine yüklenen malların deniz şartlarına göre sarsılmasının, konteyner içerisinde hareket etmesinin ve kaymasının önlenmesi için yapılan sağlamlaştırma işlemidir. Konteynerin içindeki yükler kereste, kalas, takoz ve kimi zaman çelik halat kullanılarak sabitlenmekte, kalas ve takozlarla yüklerin alttan sabitlenerek ağırlığı dağıtılmaktadır. Özellikle, değerli mermer blokları çelik halatlarla üstten de sabitlenebilmektedir. Lashing hizmetinin maliyeti tahta, kereste, çelik gibi malzeme ile ekipman ve işçilik maliyetlerinden oluşmaktadır.

Yapılan görüşmede yetkililerce aşağıda yer verilen hususlar ifade edilmiştir:

70 - Antalya Limanı'nda yapılan konteyner yükleme hizmetinin %95'i blok mermer, %5'i ise krom madenine yönelik olup, Türkiye'den yapılan mermer ihracatının yaklaşık %35'i Antalya'dan yapılmaktadır. Liman'da sunulan lashing hizmetini mermer ihracatçısı firmalar mermerlerin, yük taşıyan gemi acenteleri ise gemi ve konteynerin zarar görmemesi için talep etmektedir. Öte yandan, Liman işletmeleri ise konteynerlerin gemiye yüklenmesi sırasındaki kazaların önlenmesi için lashing işlemini tercih etmektedirler.

- Piyasadaki büyük mermer ihracatçısı firmalar, Türkiye'nin değişik yerlerinde mermer ocaklarının bulunması sebebiyle Antalya, Mersin, İzmir ve İstanbul'dan mermer ihracatı yapmakta ve piyasada mermer ihraç eden yüzlerce küçük firma bulunmaktadır. Ayrıca, mermer ihracatçılarının toplam maliyetleri içinde lashing hizmeti çok düşük bir paya sahiptir.

80 - Antalya Limanı'nda MSC, CMA, ZIM gemi acenteleri faaliyet göstermektedir.

- Ortadoğu A.Ş.'nin tüm hisselerinin Global Holding tarafından 2010 yılı Temmuz ayında devralınmasından önce, Liman'da beş firma (Ak-İş, Hagur, Füm-Ser, Baba İş, Park Lojistik isimli firmalar) lashing hizmeti sunmaktaydı. Anılan firmalar ile Ortadoğu A.Ş. arasında bir sözleşme olmayıp, bu dönemde lashing hizmetinin sunumunda Ortadoğu A.Ş.'nin herhangi bir fonksiyonu yoktu. Mermer ihracatçısının hizmet bedelini doğrudan lashing firmasına ödediği anılan dönem; ihraç edilen mermerlerin lashing firmaları tarafından sigortalanmadığı, ithalatçı firmaların, malların gemide zarar görmesi durumunda doğrudan ihracatçı ile muhatap

11-53/1358-483

olduğu, dolayısıyla lashing hizmetinin güvenli bir şekilde sunulmasına yönelik oturmuş ve düzenli bir sistemin olmadığı bir dönemdir. Buna ek olarak, Liman sahası içinde yaşanan her türlü olayın (kaza, ölüm, kaçakçılık gibi) sorumluluğu Ortadoğu A.Ş.'ye ait olmasına karşın, Ortadoğu A.Ş. tarafından lashing hizmeti kontrol edilememekteydi.

- Ortadoğu A.Ş. yönetimindeki değişiklik sonrası, lashing hizmetinin standartlarının belirlenmesi ve belli bir düzende sunulması amacıyla ihale yapılmasına karar verilmiş ve bu çerçevede, bir firma ile anlaşma yapmak için ihaleye çıkılmıştır. Lashing hizmeti sunan tüm firmalara ihale duyurulmuş ve teknik şartname bildirilmiştir. Yaklaşık 15-16 firma teklif vermek istemiş, ancak şartnameyi sadece 6 firma karşılayabildiğinden, bu firmalardan fiyat teklifi alınmıştır. Takiben ihaleyi kazanan Füm-Ser ile Ortadoğu A.Ş. arasında sözleşme yapılmıştır. Lashing hizmetinin fiyatı, ihale öncesinde Liman'da firmaların uyguladığı en yüksek ve en düşük fiyatın ortalaması alınarak belirlenmiştir. Bu çerçevede, hâlihazırda konteyner başına ... ABD Doları+KDV fiyatla hizmet sunulmakta olup, fatura ihracatçı firmaya kesilmekte, Füm-Ser'e ise ... TL+KDV ödenmektedir. Bunun yanı sıra Liman'ın lashing hizmetinden kaynaklanan maliyetleri ... kaynaklanmaktadır. Esasen, lashing hizmeti konteyner hizmetinin bir parçası olup, hizmetin maliyetlerinin olması nedeniyle, Ortadoğu A.Ş. kendisi sunmak yerine ihale ile bir firmaya yaptırmayı uygun görmüştür.

- İhalede teklif sunan en güçlü firmalar Füm-Ser ve Ak-İş olup, ihale öncesinde Liman'daki lashing hizmetinin %...'inin Füm-Ser tarafından yapılması, şirketin teklif ettiği fiyatın uygun olması, şirketin ve sahibinin saygınlığının bulunması ve Füm-Ser'in kendi kereste fabrikası ve ışın sisteminin olması¹ da bu şirketin tercih edilmesinde dikkate alınmıştır. Bu durum şirkete maliyet avantajı sağlamıştır. Füm-Ser ile Liman yönetimi arasında herhangi bir hissedarlık ilişkisi bulunmamaktadır. Liman'dan hizmet alan ihracatçı firmaların sayısı Füm-Ser ile çalışılmaya başlanmasından sonra azalmamış, Liman'ın konteyner elleçleme kapasitesi ise 2011 yılında artmıştır.

- İhracatçıların Liman sahası dışında bulunan, Ak-İş, Natureltaş ve Ardep isimli şirketlere ait olan üç adet depodan da lashing hizmeti almaları mümkündür. Bu şirketler depolarda kendi forkliftleri ile konteyner yükleme ve lashing hizmeti sunarak yüklenen konteynerleri liman sahasına taşımaktadır. Konteyneri boş olarak limandan, depoya götürmekte, depoda yükleme ve lashing hizmetini sunmaktadırlar. Bu şirketlerden Ak-İş, CMA'in; Ardep ise MSC'nin acenteliğini yapmaktadır. Bu firmaların önemli alternatif oluşturmasına karşın, toplam mermer ihracatının yaklaşık %...'inin lashing hizmeti bu depolarda sunulmaktadır.

1.2.2. Ortadoğu A.Ş.'den Elde Edilen Bilgiler

Ortadoğu A.Ş.'nin konuya ilişkin yazısında, 2011 yılındaki ihale öncesinde Antalya Limanı'nda lashing hizmetinin sunumunda yaşanan sorunlara ilişkin olarak, bu hizmetin 5 adet firma tarafından işletme hakkı Ortadoğu A.Ş.'ye ait olan liman sahası içinde Liman operasyon ve yönetiminden bağımsız olarak verilmesinin, Liman'ın operasyonel verimliliği ile iş akışlarının plan ve koordinasyonunu olumsuz etkilediği, iş ve işçi sağlığı ve güvenliği ile Antalya Limanı'nın güvenliği için risk oluşturduğu; ağırlığı 30 tona kadar çıkabilen konteynerlerin gemilerden boşaltılması, dolu olanların Liman dışına sevki, boş olanların istiflenmesi, Liman dışından gelen kamyonlardaki yükün boşaltılması, bu yüklerin konteynerlere sağlıklı ve güvenli bir şekilde yerleştirilmesi, gümrük evrak ve kontrollerinin tamamlanması ile gemilere gecikmeye mahal vermeyecek şekilde güvenli bir şekilde yüklenmesinin titiz bir planlama ve koordineli bir operasyon gerektirdiği; bu bağlamda, konteynerlere verilen lashing hizmetinin konteyner elleçleme hizmetinin bir parçası olduğu ve bağımsız olarak değerlendirilebilmesinin

¹ Lashing hizmetinde kullanılan kerestelerin nemli ortamlarda bakteri üretmemesi için ışın sistemi ile fırınlanması gerekmektedir.

11-53/1358-483

mümkün olmadığı; lashing hizmetindeki bir gecikmenin, iç dolum ve yükleme gibi hizmetleri doğrudan etkilediği, bu yoğunluktaki bir operasyonun, ancak operasyonun bir parçası olan tüm birimlerin birbirine yönetsel olarak bağlı ve sorumlu olması ile sürdürülebileceği; nitekim yurtiçi ve yurtdışındaki limanlarda da uygulamanın tüm hizmetlerin taşere edilse bile tek elden yürütülmesi şeklinde olduğu, Liman içinde bağımsız çalışan, işverenin yaptırımları karşısında sorumluluğu olmayan taşeron faaliyetlerinin Liman güvenliği konusunda tehlike teşkil ettiği ifade edilmiştir.

140 Yazıda ayrıca, Ortadoğu A.Ş. ile Füm-Ser arasında imzalanan sözleşmede düzenlenen fiyatın lashing hizmetinin maliyetleri dikkate alınarak belirlendiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda ihale süreci şu şekilde düzenlenmiştir:

(i) Line operatörlerinin (MSC, CMA CGM, ZIM) öngördüğü lashing standartlarının araştırılması;

(ii) Lashing standartlarının muhtemel hizmet taşeronları ile paylaşılması;

(iii) Muhtemel taşeronlar ile birebir görüşmeler yapılarak kendilerinden beklenen hizmetin detaylarının anlatılması;

(iv) Alınan tekliflerin analizinin iyi yapılması için taşeronların muhtemel maliyetlerinin araştırılması;

150 (v) Teklifler alınması ve standardize edilerek karşılaştırılabilir hale getirilmesi.

Belirtilen analizler sonucunda hem fiyat hem de tecrübe açısından Füm-Ser'in teklifinin uygun görüldüğü ifade edilmiştir.

Son olarak yazıda, Ortadoğu A.Ş. tarafından düzenlenen ihalenin dayanağını teşkil eden mevzuat hükmü konusunda bilgi verilmiştir. Buna göre, Özelleştirme Yüksek Kurulunun 15.07.1998 tarih ve 98/44 sayılı Kararına istinaden T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. ile Ortadoğu Antalya Liman İşletmeleri A.Ş. arasında imzalanan İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre Türkiye Denizcilik İşletmeleri tarafından Liman'da verilen barınma, yükleme, boşaltma, şifting, limbo, terminal kılavuzluk (pilotaj), römorkaj, palamar, gemilere su verme, atık alma, yolcu salonu işletmeciliği, bakım-onarım-iaşe ve benzeri diğer hizmetlerin yerine getirilmesi Ortadoğu A.Ş.'nin görev ve yetkileri arasındadır. Ayrıca, Ortadoğu A.Ş., 1998 yılında yapılan Antalya Limanı özelleştirme ihalesi ve İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında özel hukuk hükümlerine göre kurulmuş ve faaliyet gösteren bir şirket olup, İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi kapsamında yetkili ve yükümlü olduğu limancılık hizmetlerini doğrudan veya dolaylı şekilde verebilir. Yazıda, bu bağlamda, lashing hizmeti konusunda yapılan ihalenin de İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi'nin ilgili maddelerinin Ortadoğu A.Ş.'ye verdiği görev ve yetkiler çerçevesinde düzenlendiği belirtilmiştir.

160

I.2.3. Füm-Ser ile Yapılan Görüşme

170 Füm-ser yetkilisi konuya ilişkin olarak; şirketin 2004 yılından bu yana Antalya Limanı'nda lashing hizmeti verdiğini; diğer liman veya depolarda bu alanda faaliyetinin bulunmadığını ifade etmiştir.

Yetkili tarafından ayrıca, ihale öncesinde Antalya Limanı'nda lashing hizmeti veren başka firma ve kurumsal olmayan şahısların bulunduğu, ancak bunların systemsiz ve kontrolsüz bir şekilde hizmet verdikleri; sunulan lashing hizmetinin %...'inin şirketlerine ait olduğu; Liman yönetiminin değişmesinin ardından lashing hizmetinin disiplinli ve güvenli bir şekilde sunulması amacıyla Ortadoğu A.Ş. tarafından ülkedeki tüm firmalara yazılı olarak ihale

11-53/1358-483

180 duyurusu yapıldığı; alınan teklifler doğrultusunda 3-4 defa firmalara yönelik yeterlilik araştırması yapıldığı; fiyatın yanı sıra mesleki kabiliyet ve yeterliliğin de ölçüldüğü; 3 aylık ihale süreci sonrasında ise 01.03.2011 tarihinde Füm-Ser ile bir yıllık sözleşme imzalandığı belirtilmiştir.

190 Diğer taraftan, raportörlerce yapılan incelemede, ihale öncesi ve sonrasında lashing hizmeti fiyatları ve kar marjı hakkında ulaşılan bilgilere göre, Ortadoğu A.Ş.'nin 2009 yılından bu yana ... TL+KDV tutarında bir fiyat uyguladığı, ihalede de bu fiyatı teklif ettiği, ancak çelik halat bağlanması ve diğer ekstra hizmetler için farklı fiyat uyguladığı görülmüştür. İhale öncesinde kâr marjının yaklaşık %... olduğunu belirten mezkur şirketin yetkilisi, şu anda yaklaşık %... zarar ettiklerini belirtmiş, bunun temel sebebini ise global kriz nedeniyle ABD Doları'nda yaşanan artış, 24 saat işçi çalıştırma zorunluluğu nedeniyle artan işçilik fiyatları, tomruk ithalatının zorlaşması ve daha maliyetli olması olarak ifade etmiştir. Mevcut durumu öngöremediklerini belirten şirket yetkilisi, kâra geçebilmeleri için fiyatın ... TL+KDV üzerinde 200 olması gerektiğini, ... Görüşmede yetkili tarafından, ayrıca, ihale sonrasındaki sistemin birçok faydayı beraberinde getirdiği, zira yurt dışındaki itibarlarının arttığı, düzgün bir şekilde yapılmayan lashing hizmeti nedeniyle katlanılan zararın azaldığı, özellikle zarar gören konteynerler nedeniyle yabancı firmaların kestiği cezalarda azalma olduğu hususlarına değinilmiştir.

Lashing hizmetinin Liman'da sadece Füm-ser tarafından verildiği, Liman dışında ise General Depoculuk Hizmetleri, Ak-İş, Natureltaş, Çelik Depo, Antalya Mermer gibi depolardan da hizmet alınabileceği; diğer limanlarda blok taşlara lashing hizmeti için tekliflerin taş başına sunulduğu, Antalya Limanı'nda bu hizmetin konteyner başı olarak fatura edildiği, bir konteynere birden fazla taş girmesi nedeniyle, diğer limanlarla Antalya Limanı arasındaki lashing hizmetine yönelik fiyat kıyaslamasının bu çerçevede yapılması gerektiği yetkili tarafından ifade edilen hususlardandır.

1.2.4. Ak-İş ile Yapılan Görüşme

Raportörlerle yaptıkları görüşmede şirket yetkilileri tarafından, şirketin 1951 yılından bu yana Antalya'da gemi acenteliği, yolcu, yük, tanker, konteyner, lojistik, depolama hizmetleri ile iştiğal ettiği, 2010 yılından bu yana CMA'in acenteliğini ve CMA hattına ait operasyonu yürütmekte olduğu ifade edilmiştir.

210 Yapılan görüşmede yetkililerce, ihaleden önce Antalya Limanı içinde Park İlaçlama, Baba Kurtarma, Füm-Ser ve Ak-İş firmalarının lashing hizmeti sunduğu, ihracatçıların anlaştıkları firmalardan lashing hizmeti aldığı; Antalya'da bunlardan başka lashing hizmeti sunan firma olmadığı; Ak-İş'in lashing hizmetini Antalya Limanı'na konteyner hattı geldiği yıldan beri yürüttüğü; Antalya Limanı'nın açtığı ihaleye başka şehirlerden şirketlerin de katıldığı; ihale öncesinde lashing hizmetinin Ak-İş tarafından ... ABD Doları'na sunulduğu; en yüksek fiyat sunan firmanın ... olduğu; diğer firmaların ... TL arasında bir fiyat talep ettiği; ihaleden sonra ise Ortadoğu A.Ş.'nin fiyatı ... ABD Doları'na çıkardığı belirtilmiştir. Piyasa koşullarında hâlihazırda Ak-İş firmasının lashing hizmetini ... ABD Doları'na, diğer firmaların ise ... TL'ye sunabileceği, fiyat artışının sebebini ABD Doları'nda ve ağaç fiyatlarında son dönemde yaşanan artışlar olduğu belirtilen hususlar arasındadır.

220 Görüşmede yetkililerce, ihale öncesinde Ak-İş'in Liman sahası içinde kullandığı depo, yer, sabit personel vs. olmadığı; yük geldiğinde işçilerin limana girip lashing hizmetini sunduğu; ancak diğer firmaların Liman'da ağaçlarını stokladıkları depo ve çalışan personele sahip olduğu; Park İlaçlama ve Baba Kurtarma firmalarının ihale sonrasında lashing hizmetleri pazarından çıktığı, fakat bu firmaların diğer faaliyetlerinin halen devam ettiği; ihale öncesi

11-53/1358-483

dönemde en çok lashing hizmeti sunan firmanın Füm-Ser olduğu, sonra Baba Kurtarma ve ardından Park İlaçlama ile Akiş'in geldiği;² halen Ak-İş'in kendi deposunda Liman'dan yapılan toplam ihracatın %...sine, CMA aracılığıyla yapılan ihracatın ise %...una lashing hizmeti verdiği; Ak-İş'in kendi depolarında lashing hizmeti dâhil olacak şekilde paket fiyat sunduğu; ihale öncesinde lashing hizmetlerinin Ak-İş'in cirosunun %...'ini oluşturduğu, ancak inceleme dönemi itibarıyla bu payın oldukça azaldığı vurgulanmıştır.

230 Yetkililer tarafından, ayrıca, Liman dışındaki depolarda lashing hizmet verilebildiği, ancak ihracatçı için yüksek bir maliyeti bulunduğu, bu durumda ihracatçının konteyneri limandan çekmesi ve depolarda yükleme yaptırması gerektiği, konteynerin limandan çekilmesi ve gümrük işlemleri ile konteynerin depoya ve sonra da Liman'a nakliyesi işlemlerinin ekstra maliyet yarattığı belirtilmiş, bu sebeple Antalya Limanı dışında lashing hizmeti sunumunun alternatifini bulunmadığı ifade edilmiştir. Şirket yetkilileri, depodan lashing hizmeti alınmasının, ancak mallar depolanacaksa mantıklı olacağını; Ak-İş'in fiziksel kısıtlar nedeniyle lashing hizmetindeki pazar payının çok fazla artabileceğinin düşünülmediğini; Ak-İş gibi depolarında yükleme ve lashing hizmeti sunan Ardep firmasının da Antalya'da MSC'ye ait konteynerlerin depo yükleme hizmetini yaptığını ve 2011 yılında hizmet sunmaya başladığını; ancak pazar payının ... -yaklaşık %...- olduğunu, Ardep dışında Liman sahası dışında depolarda lashing 240 hizmeti sunan başka bir firma olmadığını; deposu bulunan Natureltaş'ın yükleme ve lashing hizmeti sunmadığını belirtmiştir.

Son olarak, özellikle Isparta, Burdur ve Finike merkezli mermer ihracatçıları açısından, Mersin ve İzmir Limanları'nın Antalya Limanı'na alternatif olmadığını belirten şirket yetkilileri, karayolu ile nakliye maliyetinin oldukça yüksek olması sebebiyle buradaki ihracatçıların Antalya Limanı'ndan hizmet almak zorunda olduğunu, ihracat firmalarının ihracat giderleri içinde (... hizmetleri) lashing hizmetlerin maliyetinin yaklaşık %... olduğunu düşündüklerini ifade etmiş ve hâlihazırda ihracatçıların lashing hizmetine ilişkin şikâyetlerinin fiyatın yüksek olması, hizmet standardı ve kalitesinin düşmesi olduğunu eklemiştir.

1.2.5. Onur Marble Co. Tarafından Gönderilen Yazı

250 Şirket'in konu hakkındaki yazısında, 1997 yılında kurulan şirketin temel faaliyetinin ocaklardan çıkarılan kireçtaşı bloklarının ihracatının yapılması olduğu; 2006 yılından itibaren ise şirketin açtığı bir fabrikada söz konusu hammaddeleri işleyip nihai ürün olarak ihraç ettiği ifade edilmiştir.

Lashing hizmetlerine ilişkin olarak, Şirket'in ve Antalya Limanı'nı kullanan Burdur-Isparta-Antalya üçgenindeki firmaların başka alternatifinin bulunmadığı, zira Mersin ve İzmir Limanları'nın şirkete yaklaşık 500 km uzaklıkta olduğu, İzmir ya da Mersin Limanları'nı kullanırlarsa 110 km uzakta olan Antalya Limanı'nın neredeyse beş katı kara nakliyesi masrafı 260 ödemeleri gerektiği, ayrıca maliyet yanında zaman kaybı ve risklerin de dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Ek olarak, Liman sahası dışındaki depoların çok yeni oluşumlar olduğu, hâlihazırda bu işi yapan iki firmanın bulunduğu ve bunların iki gemi acentesinin uzantısı olarak çalışması sebebiyle, söz konusu firmaların diğer gemi acentesinin konteynerine yükleme yapamadığı ifade edilmiştir.

Yazıda, Lashing hizmetinin sunumuna ilişkin yaşanan sorunlar ve lashing hizmetine ilişkin olarak Ortadoğu A.Ş.'ye 01.03.2011 tarihinden itibaren konteyner başına ödenen ücret ile daha önceki tarihlerde ödenen ücret arasındaki farklılığa ilişkin olarak ise, 15.11.2010 tarihinde Ortadoğu A.Ş.'nin lashing hizmeti veren firmalara tek taraflı olarak lashing hizmet

² Limanda yapılan toplam mermer ihracatına sunulan lashing hizmetinin %35'ini Füm-Ser, %25'ini Baba Kurtarma, %20'sini Ak-İş ve geriye kalan %20'sini de Park İlaçlama veriyordu.

11-53/1358-483

270 bedelini arttırması yönünde baskı uygulayarak sözleşme imzalattığı, 01.03.2011 tarihinden itibaren ise Ortadoğu A.Ş.'nin lashing hizmetini tek firmaya verip bedeli bizzat kendisinin faturalandırdığı, böylelikle söz konusu hizmeti zorunlu ve pahalı hale getirdiği belirtilmiştir. Ayrıca, ne ihracatçının ne de ZIM, MSC ve CMA gibi gemi acentelerinin Ortadoğu A.Ş.'ye konteyner yüklemelerinde lashing yapılması için bir talimatı ya da talebinin olmadığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, söz konusu uygulama ile ihracatçının birden çok firma arasından seçim yapmasının engellendiği, dolayısıyla rekabetin ortadan kaldırıldığı, lashing hizmet bedelinin ... ABD Doları'ndan ... ABD Doları'na yükseltildiği vurgulanmıştır.

1.2.6. TCDD İzmir Liman İşletmesi Müdürlüğü Tarafından Gönderilen Yazı

280 Müdürlüğün konuya ilişkin yazısında, İzmir Limanı'nda lashing hizmetlerinin her yükün kendi ihracatçı firmaları ve/veya acenteleri tarafından gerçekleştirildiği; firmaların bu hizmetleri ya kendi bünyesindeki personel ile ya da anlaşmalı firmalar aracılığıyla yerine getirdiği; lashing hizmet bedellerinin tamamen ihracatçı firma, acente ve lashing firmaları arasındaki özel anlaşmalarla belirlendiği; dolayısıyla İzmir Liman İşletmesi'nin herhangi bir tasarrufunun bulunmadığı ifade edilmiştir.

1.2.7. TCDD İskenderun Liman İşletmesi Müdürlüğü Tarafından Gönderilen Yazı

Anılan Müdürlükçe gönderilen konu ile ilgili yazıda, İskenderun Limanı'nda Liman İşletmesi tarafından lashing hizmeti verilmediği ve dolayısıyla lashing hizmetine yönelik herhangi bir ücretlendirmenin söz konusu olmadığı, Liman'da lashing hizmetlerinin kendi istekleri ile gemi acente ve mal sahipleri tarafından yapılmakta olduğu belirtilmiştir.

1.2.8 Mersin Uluslararası Liman İşletmeciliği A.Ş. Tarafından Gönderilen Yazı

Söz konusu teşebbüs tarafından gönderilen konuya ilişkin yazıda aşağıdaki hususlara yer verilmiştir:

290 *"Mersin Limanı'nda Konteyner Yük İstasyonu (CFS) hizmetleri kapsamında verilen lashing hizmetleri, sadece Mersin Limanı Konteyner Kara Terminali'nde gerçekleştirilen konteyner iç dolum operasyonlarında sağlanmaktadır.*

300 *2007 Mayıs ayında gerçekleşen devir öncesinde TCDD tarafından işletilen Mersin Limanı'nda, gerek CFS hizmetleri gerekse lashing hizmetleri çoğunlukla firmaların kendi tedarik ettikleri ekipman ve işçiler ile, firmaların kendileri tarafından gerçekleştiriliyordu. Mersin Limanı'nın 11 Mayıs 2007'de özelleştirilmesinden sonra MIP tarafından sağlanmaya başlanan CFS hizmetleri ile birlikte lashing hizmeti de MIP tarafından vermeye başlanmıştır. Lashing hizmetleri MIP taşıyon firmaları tarafından sağlanmaktadır. Lashing hizmeti için işçilik bedeli CFS Hizmet Bedeline dahil olup müşterilerden herhangi bir ek ücret talep edilmemektedir. Lashing hizmetlerinde kullanılan malzemeler ise MIP tarafından tedarik edilmekte ve aşağıdaki tabloda belirtilen hizmet fiyatları üzerinden müşteriye fatura edilmektedir."*

Gönderilen yazıda lashing hizmeti için kullanılan malzemelerin fiyatları ve karşılık gelen maliyetleri aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

11-53/1358-483

310 **Tablo: Mersin Limanı'nın Lashing Hizmeti Fiyatları ve Maliyetleri**

<i>Sunulan Sağlama Hizmeti</i>	<i>Hizmet Fiyatı</i>	<i>Kullanılan Malzeme</i>	<i>Maliyetler (07.06.2011 31.12.2011)</i>
<i>Tek Blok</i>	... USD	2* 300x10x10 Çam Kereste ISPMIS 4* 25X15X10 Çam Kereste ISPMIS	... USD
<i>Çift Blok</i>	... USD	2* 200X10X10 Çam Kereste ISPMIS 2* 300x10x10 Çam Kereste ISPMIS 4* 25x15x10 Çam Kereste ISPMIS 2* 200x10x10 Çam Kereste ISPMIS	... USD
<i>Moloz</i>	... USD	2* 300x10x10 Çam Kereste ISPMIS 6 25x15x10 Çam Kereste ISPMIS	... USD

I.3. Değerlendirme

Şikâyet başvurusunda temel olarak, Ortadoğu A.Ş. tarafından yapılan ihale ve bunun akabinde Füm-ser ile akdedilen sözleşme ile Liman sahası içinde lashing hizmetlerinin tek bir firma tarafından sunulmasının, mermer ihracatçısı firmaların tercih hakkını sınırlandırdığı, lashing firmaları arasındaki rekabeti kısıtladığı ve bu uygulama sonucunda lashing hizmeti fiyatının aşırı arttığı iddia edilmiştir.

320 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması"* yasaklanmıştır. Söz konusu maddenin (c) bendinde bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu tutulması, (d) bendinde ise *"belirli bir piyasadaki hakimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler"* kötüye kullanma halleri arasında sayılmıştır. Mevcut dosya kapsamında yer alan, lashing hizmetlerinin Ortadoğu A.Ş. tarafından tek bir firmaya verilmesi ve Liman sahası içinde başka bir firmadan hizmet alınmasının sınırlandırılması suretiyle, söz konusu hizmetlerde rekabetin kısıtlandığı iddiası, bahsi geçen hükümler çerçevesinde incelenmiştir. Bu kapsamda genel olarak Ortadoğu A.Ş.'nin konteyner yükleme/boşaltma hizmetlerinde hâkim durumda olup olmadığı belirlenmesi, ardından ise söz konusu pazardaki hâkim durumunun lashing hizmetleri pazarında kötüye kullanılıp kullanılmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Ancak, dosya özelinde hâkim durum değerlendirmesi yapılmadan, Ortadoğu A.Ş.'nin konteyner yükleme/boşaltma hizmetlerinde hâkim durumda olduğu varsayılarak, kötüye kullanma eyleminin gerçekleşip gerçekleşmediği değerlendirilecektir.

330 Bunun yanı sıra, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında kötüye kullanma olarak kabul edilen eylemlerden biri de hâkim durumdaki teşebbüslerin, sundukları mal veya hizmetlerde aşırı fiyat uygulamalarıdır. Ancak herhangi bir fiyatlamasının hâkim durumun kötüye kullanılması kapsamında bir "aşırı fiyat" olarak değerlendirilebilmesi için, öncelikle ilgili teşebbüsün ilgili mal veya hizmeti sunduğu pazarda hâkim durumda bulunması, ardından da uygulanan fiyatın "aşırı fiyat" niteliğini taşıması gerekmektedir. Diğer taraftan, teşebbüs hâkim durumda olsun veya olmasın, teşebbüs tarafından aşırı fiyat uygulanmadığının tespit edilmesi durumunda hâkim durum tespitinin yapılmasına gerek duyulmayabilmektedir. Bu çerçevede, mevcut dosyada, Ortadoğu A.Ş.'nin hâkim durumda olduğu varsayılarak, lashing hizmetleri pazarında aşırı fiyat uygulayıp uygulamadığı değerlendirilmiştir.

340

11-53/1358-483

I.3.1. Lashing Hizmetleri Pazarında Rekabetin Kısıtlandığı İddiasına Yönelik Değerlendirme

350 Özelleştirme Yüksek Kurulunun 15.07.1998 tarih ve 98/44 sayılı kararına istinaden T.C. Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş ile Ortadoğu A.Ş. arasında imzalanan "İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi"nin 1. maddesi uyarınca, Ortadoğu A.Ş. Türkiye Denizcilik İşletmeleri (TDİ) tarafından Liman'da sunulan "barınma, yükleme, boşaltma, şifiting, limbo, terminal kılavuzluk (pilotaj), römorkaj, palamar, gemilere su verme, atık alma, yolcu salonu işletmeciliği ve bakım onarım, iaşe ve benzeri diğer hizmetleri"ni yerine getirmekle yetkilidir.

360 İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi'nin "Tarifeler" başlıklı 13. maddesinin birinci fıkrasında; ... hükmüne yer verilmiştir. Bu çerçevede, Öneri kapsamında Ortadoğu A.Ş.'den, en son tarihli Antalya Liman Hizmetleri Tarifesi'nin bir örneği talep edilmiştir. Ortadoğu A.Ş.'den alınan 01.04.2009 tarihli "Antalya Liman Hizmetleri Tarifesi"nin "Konteyner Hizmetleri" başlıklı Beşinci Bölümünün "Lashing-Unlashing Hizmeti" başlıklı 5.4. maddesinde; "Gemiye yüklenen konteynerlerin gemi kaptanı isteği doğrultusunda bar, bridge, rod bağlanarak sağlamaştırılması lashing veya bunun tersine çözülmesi unlashing hizmeti olarak", Tarife'nin 5.16. "Tanımlar" başlıklı maddesinde ise; "Lashing bar v.b. takma çıkarma: Konteynerlerin gemi üstünde barlar ile sabitlenmesi hizmeti, Konteyner Lashing ise; Konteyner içindeki malın hasarlanmasını engellemek amacı ile eşyanın çeşitli ekipman (tel, ip, kalas, vb.) ile sabitlenmesi hizmeti" olarak tanımlanmıştır.

Bu çerçevede, Tarife'nin "Konteyner Tarifesi" başlıklı 5.18. maddesinde "Diğer Hizmetler" başlığı altında lashing hizmetleri;

370 "Lashing bar vb. takma çıkarma: ... USD
Konteyner Blok Mermer Lashing 20'40': ... USD
Konteyner Kasalı Mermer Lashing 20'40': ... USD
Konteyner İçi Çelik Halat Lashing 20'40'(Ç.halat başına): ... USD
Konteyner İçi Bandle Lashing 20'40': ... USD"

olarak ücretlendirilmiştir.

Ayrıca, Tarife'nin "Son Hükümler" bölümünde aşağıdaki düzenlemelere yer verilmiştir:

6.1. Tarifenin Yürürlüğü:

Bu tarife 01.04.2009 tarihinde yürürlüğe girer.

Bu tarife gereğince yapılacak hizmetler tarifenin ilgili bölümlerinde belirtilen tatbik şartlarından başka bu konulara ilişkin kanun, tüzük, yönetmelik ve talimat hükümleri ile İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi hükümlerine de tabidir.

6.2. Uygulanacak Tarife:

380 Bu tarifenin yürürlüğe girmesinden önce başlayıp bu tarihten sonra biten hizmetlere; ... tarihine kadar olan kısmı için yürürlükten kaldırılan hükümler, ... (dahil) tarihinden sonrası içinde bu Tarife hükümleri uygulanır.

6.3. Özelleştirme ile İlgili Tarife Değişiklik Hükümleri:

T.C. Başbakanlık ÖİB tarafından 31.8.1998 tarihinde işletme hakkı devir sözleşmesiyle özelleştirilmiş bulunan Antalya Limanı'nda verilen hizmetlerin ücretleri, işbu işletme hakkı devir sözleşmesi 13. Maddesi gereği yüklenici firma sıfatıyla Ortadoğu A.Ş. tarafından belirlenir."

11-53/1358-483

390 Anılan hükümlerin incelenmesinden, Ortadoğu A.Ş.'nin İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi ile kendisine tanınan yetkiye dayanarak, Liman sınırları içerisinde lashing hizmetlerini kendi şirketi bünyesinde sunma veya Liman'da lashing hizmeti sunacak teşebbüsleri seçme ve bu hizmetin ücretini belirleme yetkisini haiz olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan Ortadoğu A.Ş. ile yapılan görüşme tutanağında da belirtildiği üzere, Şirket, Liman'daki can ve mal güvenliğinin sağlanmasından da sorumlu olup, işletme ve güvenlik gerekçeleri ile lashing hizmetlerinin sunumuna yönelik olarak hukuki tasarruflarda bulunabilecektir. Zira İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi'nin "İşleticinin Sorumluluğu" başlıklı 16. maddesinde;

"MADDE 16- İşletici, işletme hakkının verildiği Liman'ı yürürlükteki kanun, yönetmelik, tüzük, talimatnameler ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından kabul edilmiş uluslararası sözleşme ve kurallar ile ikili anlaşmalara uygun olarak işletecektir. ...

İşletici, yürürlükteki ilgili mevzuata uygun olarak Liman içinde ve deniz vasıtaları ile yapılacak faaliyetlerle ilgili her türlü can ve mal emniyetini sağlayacaktır.

400 *Sözleşme tarihinden sonra Liman'ın faaliyetleri esnasında meydana gelecek ve 3. şahıslara veya 3. şahıslar tarafından Liman'a ve ilgili diğer kişilere zarar ve ziyan verecek her türlü kusurlu hareketten dolayı oluşacak zarar ve ziyandan işletici sorumlu olacaktır.*

İşletici Liman'da kendisine teslim edilecek unsurları muhafaza ile yükümlüdür. Bunun için gerekli güvenlik, emniyet ve çevre tedbirlerini alacaktır."

410 hükümlerine yer verilmiştir. Dolayısıyla, Antalya Limanı'nın güvenliğinden, liman hizmetlerinin sunumu esnasında yaşanan can ve mal güvenliğini tehdit edecek kaza, hırsızlık gibi olayların önlenmesinden sorumlu Ortadoğu A.Ş.'nin, lashing hizmetlerini kendi bünyesinde veya seçeceği bir firma aracılığıyla sunması, limancılık hizmetlerinin ve genel olarak da ticaretin bir gereğidir. Bunun yanı sıra, Ortadoğu A.Ş.'nin Antalya Limanı sınırları içerisinde lashing hizmetlerinin sunumuna yönelik olarak, 2011 yılında gerçekleştirdiği ihale sonucu, 01.03.2011 tarihinde, Ortadoğu A.Ş. ile Füm-Ser arasında lashing hizmetlerinin sunumuna yönelik olarak, "Tedarikçi Sözleşmesi" akdetmesinin, İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi hükümlerine aykırılık teşkil etmediği kanaatine ulaşılmıştır.

420 Diğer taraftan Antalya ve Mersin Limanları'nda, hâlihazırda Liman İşletmeleri tarafından yapılan sözleşmeler çerçevesinde taşeron firmalara verilen lashing hizmetleri söz konusu limanların özelleştirilmesinden önce TCDD tarafından sunulmamakta, bu hizmetler liman sahası içerisinde bağımsız firmalar tarafından verilmekte idi. Bu uygulama hâlihazırda TCDD İzmir ve İskenderun Limanları için de geçerli olup, söz konusu liman işletmeleri lashing hizmetlerini kendileri veya taşeron firmaları aracılığıyla sunmak yerine, bu hizmetin liman sahasında diğer firmalar tarafından sunulmasını tercih etmiştir. Bu durum, özelleştirme sonucunda TCDD limanlarının işletme hakkını devralan teşebbüsler tarafından liman hizmetlerinde etkinliğin ve güvenliğin sağlanması için tüm hizmetlerin tek bir elden sunulmasının tercih edildiğini göstermektedir.

430 Antalya Limanı'nda lashing hizmetleri pazarında rekabetin kısıtlandığı iddiasına ilişkin olarak ise şu hususlara değinmekte fayda vardır. Önaraştırma kapsamında raportörlerin taraflarla yaptığı görüşmelerde de belirtildiği üzere, ihale sonucunda söz konusu hizmetin tek bir firmaya verilmesi sonucunda, Antalya Limanı'nda hizmet veren lashing firmalarından ikisi³ ve diğer kurumsal olmayan lashing hizmeti veren şahıslar pazar dışına çıkmıştır. Öte yandan bu firmalar lashing hizmetleri dışındaki diğer faaliyetlerine devam etmektedir. Ak-İş isimli firma ise, Liman sahası dışındaki depolarında acenteliğini de yürüttüğü CMA firması tarafından

³ Park İlaçlama, Baba Kurtarma isimli firmalar.

11-53/1358-483

taşınacak yüklere lashing hizmeti sunmaya devam etmekle birlikte, ihale sonrasında lashing faaliyetlerinde azalma olmuştur. Diğer taraftan ihale öncesinde de Antalya Limanı'nda lashing faaliyetlerinin %...inin Füm-Ser tarafından verildiği düşünüldüğünde, pazarda faaliyet gösteren firma sayısı azalmış olsa bile, ihale öncesi süreçle kıyaslandığında, hâlihazırda lashing hizmeti sunan firmaların işlem hacminde ciddi bir değişiklik olmadığı anlaşılmaktadır.

440 İhale sonrasında, mermer ihracatçısı firmaların lashing hizmetlerinde tercih hakkının kısıtlanıp kısıtlanmadığına yönelik olarak ise, bu firmaların Liman sınırları dışında depolarda hizmet sunan Ak-İş, Ardep gibi firmalardan söz konusu hizmeti satın almalarının mümkün olduğu taraflarca dile getirilmiştir. Başka bir deyişle, ihale sonrasında lashing hizmetine ilişkin Liman sahası dışında birtakım alternatifler geliştirilmiştir. Bu noktada değinilmesi gereken bir başka husus ise, Ortadoğu A.Ş. ile Füm-Ser arasındaki sözleşmenin 1 yıl süreli olduğu, bundan sonraki yıllarda Füm-Ser'in fiyatlarının artması veya hizmet kalitesinin düşmesi durumunda Ortadoğu A.Ş. tarafından yapılan ihale ile başka lashing firmalarla da çalışılmasının mümkün olduğudur.

450 Sonuç olarak, Ortadoğu A.Ş. tarafından Antalya Limanı'nda lashing hizmetlerinin tek bir firma aracılığıyla sunulmasının, İşletme Hakkı Devir Sözleşmesi'ne uygun olduğu ve esasen konteyner yükleme hizmetinin önemli bir parçası olan lashing hizmetlerinin Ortadoğu A.Ş. bünyesinde sunulmasının etkinlik ve güvenlik açısından gerekli ve liman hizmetleri kapsamında makul olduğu ve hâkim durumun kötüye kullanılması niteliğinde olmadığı değerlendirilmektedir.

1.3.2. Aşırı Fiyat İddiasına Yönelik Değerlendirme

460 4054 sayılı Kanun'un hâkim durumun kötüye kullanılmasını düzenleyen 6. maddesi anlamında, tüketici refahını doğrudan azaltan bir uygulama olarak, aşırı fiyatlandırma davranışı kötüye kullanma niteliğindedir. Bu çerçevede, mevcut dosya bakımından Ortadoğu A.Ş.'nin Antalya Limanı'nda lashing hizmetlerinin sunumuna yönelik aşırı fiyatlandırma davranışında bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Öneri kapsamında Onur Marble Co. Tarafından gönderilen yazıda ihale öncesinde lashing hizmet bedelinin ... ABD Doları olduğu; raportörlerin Ak-İş yetkilileri ile yaptıkları görüşmede ise lashing hizmetinin Ak-İş tarafından ihale öncesinde ... ABD Doları'na sunulduğu belirtilmiştir. Piyasa koşullarında hâlihazırda Ak-İş firmasının lashing hizmetini ... ABD Doları'na, diğer firmaların ise ... TL'ye sunabileceği, fiyat artışının sebebinin ise "*Dolarda ve ağaç fiyatlarında son dönemde yaşanan artışlar*" olduğu belirtilmiştir. Raportörlerin Füm-Ser yetkilileri ile yaptıkları görüşmede ise; şirketin 2009 yılından bu yana ... TL+KDV tutarında bir fiyat uyguladığı, ihalede de bu fiyatı teklif ettiği, ancak çelik halat bağlanması ve diğer ekstra hizmetler için farklı fiyat uyguladığı belirtilmiştir. İhale öncesinde kâr marjının %... civarında olduğunu belirten şirket sahibi, şu anda yaklaşık %... zarar ettiğini belirtmiş, bunun temel sebebinin ise global kriz nedeniyle ABD Doları'nda yaşanan artış, 24 saat işçi çalıştırma zorunluluğu nedeniyle artan işçilik fiyatları, tomruk ithalatının zorlaşması ve daha maliyetli olması olarak ifade etmiştir.

470 Ortadoğu A.Ş. yetkililerince, raportörlerle yaptıkları görüşmede; hâlihazırda konteyner başına ... ABD Doları+KDV'ye hizmet sundukları ve faturayı ihracatçı firmaya kestikleri, Füm-Ser'e ise ... TL+KDV ödedikleri ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra Liman'ın lashing hizmetinden kaynaklanan maliyetlerinin ... kaynaklandığı belirtilmiştir.

Aşırı fiyatın tespitinde kullanılan yöntemlerden biri olan farklı pazarlarda faaliyet gösteren diğer limanların tarifeleriyle, Ortadoğu A.Ş.'nin fiyatlarının kıyaslanması birtakım zorluk ve sakıncaları bulunmaktadır. Zira Füm-Ser ile yapılan görüşmede, diğer limanlarda blok taşlara lashing hizmeti için tekliflerin taş başına sunulduğu, Antalya Limanı'nda bu hizmetin konteyner

başı olarak fatura edildiği, bir konteynere birden fazla taş girmesi nedeniyle, diğer limanlarla Antalya Limanı arasındaki lashing hizmetine yönelik fiyat kıyaslamasının bu çerçevede yapılması gerektiği belirtilmiştir. Konu hakkında, Mersin Uluslararası Liman İşletmeciliği A.Ş. tarafından gönderilen yazıda Mersin Limanı'nda lashing hizmetlerinin MIP taşıeron firmaları tarafından sağlandığı, lashing hizmeti için işçilik bedelinin CFS hizmet bedeline dâhil olduğu, lashing hizmetlerinde "kullanılan malzemeye ve sunulan sağlama hizmetine göre" hizmet fiyatının ... ABD Doları ile ... ABD Doları arasında değiştiği, çelik halat ile sağlama hizmetinin ise müşterinin talebi üzerine -çelik halatın müşterinin kendisi tarafından temin edilmesi koşuluyla- işçilik hizmeti için ... ABD Doları+KDV olarak fatura edildiği belirtilmiştir. Öte yandan, TCDD İzmir Liman İşletmesi ile İskenderun Liman İşletmesi Müdürlüğü tarafından gönderilen yazılarda ise, İzmir ve İskenderun Limanları'nda lashing hizmet bedellerinin tamamen ihracatçı firma, acente ve lashing firmaları arasındaki özel anlaşmalarla belirlendiği, dolayısıyla Liman İşletmeleri'nin bu konuda herhangi bir tasarrufunun bulunmadığı ifade edilmiştir. Ortadoğu A.Ş. tarafından gönderilen yazıda bulunan "... konteynerlere verilen lashing hizmetinin konteyner elleçleme hizmetinin bir parçası olduğu ve bağımsız olarak değerlendirilebilmesinin mümkün olmadığı" ifadesi de dikkat alındığında, lashing hizmetine yönelik aşırı fiyatın tespitinde, diğer limanların tarifeleriyle Ortadoğu A.Ş.'nin fiyatlarının kıyaslanmasının pek çok hata riskini de beraberinde getirebileceği kanaatine ulaşılmıştır.

Ayrıca, limanların, limanın konumu ve hinterlandı, liman sahasının fiziksel nitelikleri (derinlik, draft, iskele uzunluğu vb.) gibi birçok yönden birbirinden farklı olması nedeniyle, verilen hizmetlerin birbiriyle kıyaslanmasının zorlukları bulunmaktadır. Diğer taraftan, her bir limanın talep yapısı birbiri ile aynı değildir. Limanlar hinterlandında yoğun olarak yürütülen faaliyetlere göre belli hizmetlere yoğunlaşmakta, diğer bazı hizmetleri nadiren sunmaktadır. Bu durum uygulanan ücretlere de yansımaktadır. Buna ek olarak, liman işletmelerinin verdikleri hizmetlerin kapsamı ve kalitesi de farklılık arz edebilir. Her bir limanın kullandığı makine teçhizat ve işçilik aynı kalitede olmamakta, bu durum nihai fiyatların da farklı olmasına sebep olmaktadır. Ayrıca, özellikle özelleştirilen limanlarda, imtiyaz hakkının satış bedelinden kaynaklanan farklılıklar da limanların kar marjlarının farklı olmasına yol açmaktadır.

Ortadoğu A.Ş.'nin, TSM Deniz Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. ile balıkçı teknelerine yönelik barınma ve rıhtım hizmetleri konusunda anlaşma yapmayı reddettiği ve liman hizmetlerinde aşırı fiyat uyguladığı iddiası ile ilgili olarak alınan, Kurul'un 30.11.2010 tarih ve 10-74/1529-585 sayılı Kararı'nda; "*Ortadoğu Antalya Liman İşletmeleri A.Ş.'nin iddia konusu eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi kapsamında hakim durumun kötüye kullanılması olarak nitelendirilemeyeceğine*" karar verilmiştir. Söz konusu Karar'da "...aşırı fiyatlamanın tespiti için aranması gereken başlıca şartlardan birinin maliyet yapısı ile açıklanamayacak düzeyde yüksek bir fiyat olması, diğer yandan büyük miktarda gerçekleştirilen yatırımlar nedeniyle artan maliyetlerin fiyatlarda artış baskısı yaratmasının beklenir bir durum olması ve bu durumda gerçekleşecek fiyat artışlarının aşırı fiyatlama olarak değerlendirilmesinin yerinde olmayacağı" ifadelerine yer verilmiştir.

Söz konusu pazarın kendine özgü niteliklerinden kaynaklanan sebeplerle, aşırı fiyatlama davranışının tespitinde karşılaşılan belirsizlik ve aksaklıklar, uygulamaya müdahale durumunda yanlış karar verme riskini de beraberinde getirmektedir. Zira Ortadoğu A.Ş.'nin lashing hizmetlerinde uyguladığı tarifelerin aşırı olup olmadığının tespiti için uygulanabilecek ilk yöntem olan fiyat-maliyet karşılaştırmasının, lashing hizmetlerine yönelik maliyet kalemlerinin net bir şekilde belirlenememesi, belirlenmiş olsa bile maliyet rakamlarının bu hizmete yönelik olarak net bir şekilde ayrıştırılamaması nedeniyle, kesin sonuçlar vermeyeceği anlaşılmaktadır. Kaldı ki, çoğu zaman tarifede alıcı gücü ve talebin yapısına

11-53/1358-483

530 bağı olarak uygulanan indirimler de dikkate alındığında söz konusu karşılaştırmanın ne kadar belirsizlik ihtiva ettiği daha açıklıkla görülebilmektedir. Diğer taraftan, limanların, limanın konumu ve hinterlandı, liman sahasının fiziksel nitelikleri (derinlik, draft, iskele uzunluğu vb.), altyapısı, makine teçhizat vb. unsurları bakımından farklılık arz etmesi dolayısıyla sunulan hizmetlerin birbiriyle kıyaslanmasının hata riskini beraberinde getirebileceği açıktır. Bu çerçevede, liman hizmetleri pazarı bakımından, limanların buldukları pazarların sıklıkla doğal tekelleşme özelliği göstermeleri, aşırı fiyatlamaya müdahaleyi haklı gösterebilecek nitelikte gözükse de, inceleme konusu dosya bakımından özellikle işletme hakkının devralındığı ilk yıllarda işi geliştirme, verimli ve etkin kılma amaçlı yatırımların önem kazanması nedenleriyle, mevcut fiyat düzeyine müdahalenin yaratacağı olası zararının, kısa dönemli fiyat düşüşleri ile sağlanacak fayda ile telafi edilemeyeceği ve bu sebeple, içinde bulunulan zaman zarfında anılan pazarda geçerli fiyat düzeyine müdahaleden kaçınılmasının daha uygun bir yaklaşım olacağı açıktır.

540 Sonuç olarak, yukarıda yer verilen değerlendirmeler ışığında Ortadoğu A.Ş. tarafından lashing hizmetleri pazarında rekabetin kısıtlanması ve aşırı fiyat uygulanması suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilmediği ve aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı neticesine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.